ADVIES

Maatschappelijk Burgerplatform Ridderkerk

Aan : College van Burgemeester en Wethouders Ridderkerk
Van : Maatschappelijk Burgerplatform
Datum : 9 juli 2020

Betreft : Gevraagd advies Integraal beleid en Wijzigingen Verordening Toezicht en Handhaving in het sociaal domein Ridderkerk

---

Het beleidsplan is met veel interesse gelezen. Het biedt goede mogelijkheden om op grond hiervan tot een beleid en een verordening te komen. Het MBR wil hieraan een positieve bijdrage leveren in een constructieve dialoog.

Probleemstelling

Bij het bestuderen van het beleidsplan en de impact ervan vallen drie belangrijke zaken op:
1. Het ontbreken van een goed onderbouwde probleemstelling.
2. De overlapping met de lopende beleidsontwikkeling in het sociale domein.
3. Oog voor de mens achter de cliënt en voor zijn (kwetsbare) positie.

Toelichting

Ad 1. Het ontbreken van een goed onderbouwde probleemstelling.
Een beleidsplan begint normaliter met een SMART- analyse van de huidige situatie, onderbouwd met feiten en getallen, in welke mate en op welke aspecten dat dit problemen oplevert of 'schade' veroorzaakt, qua inhoud (diepte) en qua aantal (breedte). Tevens geeft een beleidsplan aan, waarom en in welke mate de voorgestelde maatregelen een bijdrage (kunnen) leveren aan een oplossing voor de gesignaleerde problemen, ('waarom gaat dit wel werken?') met inbegrip van een kosten– en batenanalyse.
Een beleidsplan geeft ook aan wat de 'opbrengstverwachtingen' zijn, op welke termijn en op welke specifieke onderdelen er resultaten geboekt kunnen worden en hoe proces en product geëvalueerd en gemonitord kan worden.

Ad 2. De overlapping met de lopende beleidsontwikkeling in het sociale domein.
In het beleidsplan worden drie doelen gesteld:
1. *We zorgen voor gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein met een goede kwaliteit voor onze inwoners.*
2. *We maken verantwoord gebruik van de publieke middelen voor het sociaal domein en voorkomen dat we door onrechtmatig gebruik onnodige uitgaven doen.*
3. *Inwoners en aanbieders van gemeentelijke voorzieningen weten dat het plegen van fraude niet loont.*

De doelstellingen 2 en 3 vormen volgens het MBR de kern van het beleidsplan Toezicht en Handhaving Sociaal Domein.
Misbruik en oneigenlijk gebruik van de voorzieningen door individuen (cliënten) en organisaties (aanbieders, tussenpersonen) in het sociaal domein moeten worden voorkomen en – indien dit toch voorkomt – moet er regelgeving zijn op grond waarvan kan worden gehandhaafd. Het MBR onderschrijft deze beleidsdoelen. Wat we nog wel missen in de regelgeving is een jaarlijkse verantwoording van de Toezichthouder en Handhaver aan de gemeenteraad.

Hiernaast stelt het beleidsplan dat er gezorgd moet worden voor een goede kwaliteit van de voorzieningen. Deze doelstelling is volgens het MBR van een totaal andere orde. De vereiste kwaliteit van de voorzieningen is nu omschreven (of zou moeten zijn omschreven) in de meerjarige beleidsplannen in het sociale domein. Om de gevraagde kwaliteit te kunnen leveren moeten de voorzieningen ook over de vereiste capaciteit kunnen beschikken om de (hulp) vragen naar aard (inhoud, diversiteit, specificiteit) en omvang (volume) te kunnen beantwoorden. Daarbij ligt deze vraag niet bij de toezichthouder en/of handhaver. Het beleidsplan Toezicht en Handhaving schuurt daarom met de integrale meerjarige beleidsplannen Sociaal Domein, die door de Gemeenteraad dienen te worden vastgesteld.

MBR-contactadres: frans.velders@kpnmail.nl

Als de toezichthouder (lees het college van B & W) de kwaliteit van de voorzieningen in het sociale domein vaststelt (of verandert), dan treedt, naar het inzicht van het MBR, de toezichthouder in de bevoegdheid van de Raad.
Dit schuurt ook met de taak en bevoegdheid van het MBR nl. adviezen uit te brengen over het beleid.
In dit beleidsplan is in ieder geval niet voorzien dat het MBR een advies kan uitbrengen over veranderingen door de Toezichthouder betreffende de kwaliteit van voorzieningen. Hierdoor ontstaat een structuur dat het MBR wordt gepasseerd. Dit was niet de bedoeling van de wetgever die juist ruimte heeft gecreëerd voor inspraak door cliënten en voor burgerparticipatie.

Ad 3. Oog voor de mens achter de cliënt en zijn (kwetsbare) positie.
Twee aspecten springen hierbij naar voren:

a. Cliënten verkeren vaak door bijzondere omstandigheden in een kwetsbare positie. Uiteraard zijn misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen niet toegestaan. Als cliënten verdacht of beticht worden van misbruik of oneigenlijk gebruik, is dit een extra stress factor. Uit eerder onderzoek van de nationale ombudsman is gebleken dat cliënten in veel gevallen niet uit zijn op misbruik van voorzieningen, maar, onder andere door de complexiteit van procedures, onbedoeld 'fouten' maken, die door de overheid kunnen worden aangemerkt als (poging tot) oneigenlijk gebruik of misbruik. Zoals bekend is in de wet geregeld, dat een cliënt, bij het aanvragen van een voorziening in het sociale domein, ondersteund kan worden door een cliëntbegeleider vanuit het wijkteam. In het verlengde hiervan achten wij het noodzakelijk, in geval van vermoeden van misbruik of oneigenlijk gebruik, dat de cliënt eveneens gebruik kan maken van een cliëntbegeleider uit het wijkteam en dat hem/haar op die mogelijkheid wordt gewezen.
b. De keerzijde van mogelijk misbruik/oneigenlijk gebruik door cliënten is misbruik/oneigenlijk gebruik van de overheid van haar machtspositie. Cliënten ervaren bij tijd en wijle, dat hun verzoek niet goed wordt begrepen of niet serieus wordt genomen, dat een antwoord te lang uitblijft, dat een niet passend aanbod wordt gedaan, of erger nog dat op onjuiste gronden voorzieningen worden geweigerd.
   De toeslagenaffaire van de rijksoverheid is een pijnlijk – doch niet een op zichzelf staand voorbeeld.
   Het MBR heeft in een eerdere fase aandacht gevraagd voor een up-to-date klachtenregeling en voor een ombudsfunctie voor het MBR. Er is wel overeenstemming voor de uitgangspunten voor een klachtenregeling, echter de klachtenregeling zelf is er nog steeds niet. En wat betreft de ombudsfunctie van het MBR is het gesprek hierover met het MBR nog niet goed op gang gekomen.

Advies

1. Het MBR adviseert positief over de doelstellingen 2 en 3 en de middelen die deze doelen helpen te realiseren;
2. Het MBR adviseert het beleidsplan aan te vullen met
   - een probleemanalyse,
   - een onderbouwing van de effectiviteit van de in te zetten instrumenten,
   - een SMART-omschrijving van de verwachte resultaten;
3. Het MBR adviseert een jaarlijkse verantwoording van de Toezichthouder en Handhaver aan de Gemeenteraad;
4. Het MBR adviseert negatief over de doelstelling 1 in deze beleidsnota en adviseert alle voorstellen en maatregelen die daarop betrekking hebben uit deze beleidsnota te verwijderen, doch deze wel op te nemen in de aankomende meerjarenbeleidsnota's in het sociale domein;
5. Het MBR adviseert dat in geval van vermoeden van misbruik of oneigenlijk gebruik de cliënt gebruik kan maken van een cliëntbegeleider uit het wijkteam en dat hem/haar op die mogelijkheid wordt gewezen;
6. Het MBR adviseert om tegelijk met het vaststellen van een beleid en een verordening Toezicht en Handhaving Sociaal Domein, het beleid en de regelgeving inzake de klachtenregeling te actualiseren en te concretiseren;
7. Het MBR adviseert tevens om – in dialoog met het MBR - een beleid te ontwikkelen inzake een ombudsfunctie van het MBR teneinde misbruik en oneigenlijk gebruik in het sociale domein zoveel mogelijk te beperken en te voorkomen.

MBR-contactadres: skulker@bar-organnisatie.nl